

Pleidooi voor menselijke waardigheid

Thema's Arendt 1906-1975

- Hoe kan totalitarisme ontstaan? (voorwaarden en kiemen)
- Wat mensen *doen* onderscheiden
 - Arbeid
 - Werk
 - Handelen
- Macht, geweld en verantwoordelijkheid
- De rol van nadenken ; stop-en-denken

Totalitarisme

- Arendt's eigen ervaringen maken het noodzakelijk om erop te reflecteren.
- Niet te optimistisch en niet te pessimistisch (citaat uit Totalitarisme, blz 39 en 40) zoekt zij naar handvatten
 - Om te begrijpen (maar niet te vergoelijken),
 - Om te onderkennen,
 - Om iets te kunnen uitrichten tegen.

Gevaren in politiek/maatschappij:

- Maakbaarheid (instrumenteel handelen) wordt allesoverheersend,
- Cynisme (wantrouwen en leugen als behorend bij politiek),
- Onzichtbare macht of verdubbeling van de macht, macht die overal en nergens is,
- Berekenen neemt plaats in van oordelen.

Scheiding privé- publiek

- Klassieke wereld
 - Privé = de natuurlijke hiërarchische situatie
 - Publiek= cultuur en politiek
- Opkomst van maatschappelijke domein overwoekert beide.
- Moderne situatie; privé en publiek als onlosmakelijk verbonden

Wat mensen doen (vita activa)

- de *vita activa*, wordt door filosofen vanuit de hoger gewaardeerde *vita contemplativa* beschouwd en hiertegenover geplaatst.
- Arendt geeft hernieuwde aandacht aan actieve leven;
 - Arbeid
 - Werk
 - Handelen

Pluraliteit

- Iedereen is gelijk in zoverre hij/zij verschillend is
- Dat verschillend zijn willen/moeten mensen deel laten uitmaken van het politieke veld waarin zij aan elkaar verschijnen.

Nataliteit

- Nataliteit is het vermogen iets nieuws te beginnen.
- Nataliteit geeft het vermogen weer om het onverwachte waar te maken 'tegen iedere waarschijnlijkheidsrekening in'
- Schept hoop én verantwoordelijkheid

Onvoorspelbaarheid

- De typisch menselijke eigenschappen maken de menselijke (politieke) wereld bij uitstek onvoorspelbaar
- Alles willen vangen en voorspellen → opheffen van de onvoorspelbaarheid = opheffen van menselijke conditie

Wat is menswaardig bestaan?

- Ruimte voor ontmoeting
- Ruimte voor dragen van verantwoordelijkheid
- Ruimte voor onvoorspelbaarheid
- Ruimte voor persoonlijk oordeel
- Ruimte voor het wie en niet alleen voor het wat

Wie en wat

- We zijn soms aanwezig als een **wat**
 - leeftijd
 - c.v.
 - Functieomschrijving
 - Arbeid en werk
- We zijn soms aanwezig als een **wie**
 - Uniceit
 - Persoonlijkheid
 - Hoe specifieke persoon een functie invult
 - Handelen en spreken

'Wie' is kwetsbaarder dan het 'wat'

- Door gerichtheid op effectiviteit en nut,
- Door cynisme,
- Door angst,
- Het 'wie' kan zich niet verdedigen, het heeft geen stem en heeft geen direct nut in effectiviteit van arbeid en werk